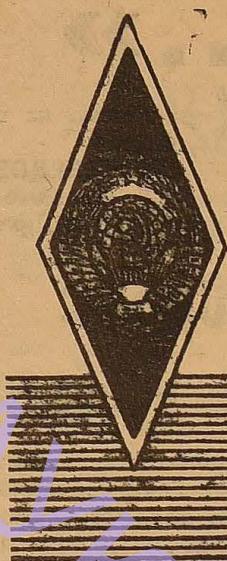

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 12 (1705).

25 БЕРЕЗНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Сьогодні
в номері:

* Назустріч XIX Всесоюзний партконференції. Розповідь Я. Іскрової про Катерину Антонівну Позигун, людину з чистою совістю і вічним неспокоєм душі.

— 1 стор.

* Перебудова і комсомол. Комсогри факультетів обмінюються думками щодо участі студентської молоді в реорганізації вищої школи і проблем виховання комуністичного світогляду.

— 2 стор.

* Герський і сучасність: погляд доцента Л. В. Берловської на сприйняття творчості Буревісника революції в період перебудови.

— 3 стор.

Рішення ХХVII з'їзу КПРС ~ в життя!

Ветерани партії

Коли я йшла на зустріч із цією жінкою, ветераном праці, членом партії з 50-річним стажем, таки дуже хвилювалася. Бо розмоляти з людиною, чиє життя сповнене такими подіями, які я знаю лише з книжок, мабуть, не легко. Чи зможе знайти спільну мову? Адже в житті Катерини Антонівни Позигун було чимало труднощів, горя. І, можливо, мої запитання примусять згадати не лише радісне, а й те, від чого зашемить серце. А мені не хотілося б завдавати болю...

К. А. Позигун з селянського роду. Дід і бабуся були ще кріпосними селянами багатого поміщика в Орловській губернії Лівенського повіту. Батько і мати хоча й не були кріпосними, та особливим багатством не відзначалися. Батько, Антон, після служби в солдатах в рідне село Яківку не повернувся. Спочатку працював пастухом у поміщика в Катеринославській губернії, а потім перевіз свою сім'ю у Миколаїв, де й народилася у жовтні 1911 року шоста дочка в сім'ї — Катруся (всого було восьмеро дітей і всі дівчата). Сім'я була велика, прогодувати та обійти таку родину нелегко. Батько працював у порту, мати брала додому прати близину. Діти допомагали в хатній роботі, старші няньчили менших. В 1914—1920 роках становище в місті було особливо важким, насувається голод. Мати обміняла на базарі на продукти все, що можна було, аби тільки прогодувати сім'ю. Батько вирішив поїхати з Миколаєва до себе на батьківщину, щоб врятувати сім'ю від голоду. Так і опинилася Катя разом із батьками та сестрами в селі Яківка Орловської губернії.

В 1924 році батько разом із всією сім'єю вступив у сільськогосподарську комуну імені III Комінтерну, що була організована в 1919 році. Жили в комуні дружно. І трудилися, і відпочивали, і матеріальним забезпеченням люди були задоволені. Пізніше головою комуни обрали Антона Михайловича Хомутенкова, комуніста з 1918 року, людину чесну і прямолінійну — батьку Каті.

В 1924 році Катерина вперше пішла до школи, одразу в третій клас (а в сільській школі було всього 3 класи). На ту пору їй виповнилося 13 років. Щоб діти комунарів могли вчитися далі, на загальних зборах було вирішено продовжувати навчання всіх бажаючих у повітовому місті. Лівнах за рахунок комуни. Це рішення відіграво величезну роль у житті Ка-

терини Антонівни. Зараз вона вважає, що, можливо, завдяки цьому отримала вищу освіту, захистила кандидатську дисертацію, стала науковим працівником...

В 1926 році Катерина Антонівна стала комсомолкою, а в 1929 була направлена в село за 30 кілометрів від м. Лівни для роботи по ліквідації непрамотності. І досі пам'ятається проста селянська хата, яка була і класом для заняття, і тут же в куточку за пічкою — житлом молодої вчительки. Пам'ятається, з яким хвилюванням готувалася до свого першого заняття, адже учнями були не діти, а дорослі люди. Ось перші слова, написані першиими учнями Катерини Антонівни: «Ми не раби, раби — не ми»...

До Одеського державного університету доля привела Катерину Антонівну в 1933 році. Складши іспити, вона стала студенткою першого курсу першого набору хімфаку ОДУ. Одеса дуже подобалася дівчині, особливо море, і вона вирішила, що буде вчитися, працювати і жити тільки в Одесі. Та водночас розуміла,

відуючим кафедрою неорганічної хімії. Сорок років спільного життя, сповненого взаємної любові, поваги і розуміння — це щастя, якого прагне кожна людина.

У лютому 1938 року Катерина Антонівна Позигун була прийнята в члени КПРС. Ка-

політико-виховну роботу в районі. Раптом у сусідній кімнаті почулися позивні Радіоинформбюро. Андрій Іванович Кожин, секретар райкому, припинив засідання, щоб послухати зведення з фронту. І ось голос Левітана: «Наши війська визволили місто Оде-

квартири. Трудноців було безліч, всіх не перелічiti.

Повернувшись до Одеси, Катерина Антонівна вісім місяців працювала в Одеському об'єднанні партії завідуючою відділом пропаганди і агітації, а у квітні 1947 року захистила дисертацію і почала працювати науковим співробітником наукою-дослідного інституту фізики при ОДУ. В 1951 році К. А. Позигун була обрана секретарем партбюро університету, пізніше працювала відділом пропаганди і агітації, а у квітні 1952 року захистила дисертацію і почала працювати науковим співробітником наукою-дослідного інституту фізики при ОДУ.

Праця К. А. Позигун відзначалася багатима урядовими нагородами, медалями ВДНГ СРСР та УРСР, значками, вона має два авторські свідоцтва, опубліковано близько 30 наукових праць. За роботу в Херсоні Катерина Антонівна нагороджена медаллю «За доблесний труд у Великій Вітчизняній війні», університетська діяльність відзначена орденом «Знак Пошани». В 1967 році Катерина Антонівна пішла на заслужений відпочинок.

Цього року напередодні свята 8-го Березня Катерині Антонівні Позигун був вручені знаки на честь піввікового служіння партії Леніна — «50 років у КПРС».

...Сьогодні Катерина Антонівна теж не сидить, склавши руки. Вона продовжує громадську роботу у Раді ветеранів війни і праці університету, багато читає. Її, сповнену енергії, оптимізму і життєрадісності, хвилюють, як і раніше, всі події і зміни, що відбуваються в нашій країні.

Катерина Антонівна часто згадує своє дитинство, юність, молодість, неспокійні і нелегкі роки. А коли випаде вільна хвилинка, занотовує їх у скромний синій зошит. Сама авторка називає ці спогади сімейною хронікою: «Хай буде на пам'ять дітям, онукам...»

Таке велике життя гідне бути переплетеним золотими палітурками, а Катерина Антонівна хоче вмістити його у звичайній загальній зошит. У цьому проявляється ще одна з багатьох чудових рис цієї людини — надзвичайна скромність. Будучи все своє життя у гущі подій, віддаючи людям свої знання, доброту, щирість, вона й донині вважає себе найзвичайнісією жінкою, яких багато. Та жінка, хто знає Катерину Антонівну, думає по-іншому: людина, яка завжди була потрібна людям, досвід якої не обхідний нам і сьогодні.

Я. ІСКРОВА.

НЕСПОКІЙ

що для здійснення своїх мрій повинна багато і наполегливо працювати. Тільки сумлінний труд міг дати бажані результати. Тоді деканом хімічного факультету був Всеволод Дем'янович Богатський, великий патріот своєї справи. Він був старшим товаришем, наставником студентів, чудовим викладачем, керівником, спрямівником ученим.

Навчання в університеті йшло на відмінно. На першому курсі вона була обрана комсомольським організатором хімічного факультету. Першого травня 1936 року в Міськаду серед фотографій кращих людей міста у числі п'яти відмінників університету був і портрет Катерини Антонівни, який зберігся до наших днів. І сьогодні, розмовляючи з сивою привітною жінкою, я бачу на портреті гарну чорнаву дівчину із відкритим життєрадісним обличчям і запальним вогнівком у карих очах. Той вогнівок і сьогодні не згас.

...Зустріч Нового, 1936 року, запам'яталася на все життя, бо на тому новорічному святі зустріла людину, якій довірила свою долю і життя — Андрія Позигуна, котрий на той час був уже аспірантом ОДУ, а пізніше за-

нідатський стаж розпочався ще в 1931 році, але після його закінчення тимчасово був призначений прийом у партію, бо проходила так звана «чистка» рядів партії. У тому ж році К. А. Позигун закінчила на відмінно університет і її залишили в аспірантурі у професора В. Д. Богатського.

Час минав, усе йшло гард, незабаром закінчувати аспірантуру, вже підготовлено до захисту дисертація. Саме жити і втілювати в життя свої мрії, але...

Війна миттю перекреслила всі плани, надії, сімейне щастя. Андрій пішов захищати Батьківщину, а дружина з трирічним сином евакуювалася спочатку в Орловську область, а потім на Урал. Та дорогою захворіла дитина і вони були змушені зійти у Тамбов. В евакуації К. А. Позигун працювала завідуючою відділом пропаганди і агітації Платонівського району Тамбовської області. Щоб розповісти про всі труднощі того часу: голод, холод, самотніх жінок, чоловіків яких були на фронти, їх нежіночу роботу, треба написати не кілька рядків, а цілу книгу — книгу життя воєнного ліхоліття.

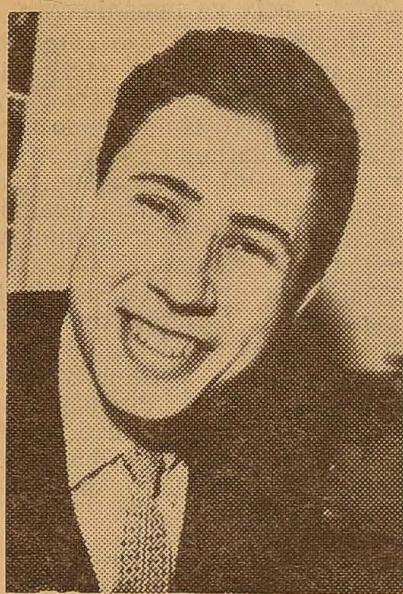
Катерина Антонівна згадує: їшов пленем Платонівського району партії, де я виступала з доповіддю про

«С гордостью и горечью...»

ВОПРОСЫ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ СТРУКТУРЫ, ПАРТИИНОГО РУКОВОДСТВА И КАДРОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТОЯЛИ В ЦЕНТРЕ ВНИМАНИЯ НА ФЕВРАЛЬСКОМ (1983 г.) ПЛЕНУМЕ ЦК КПСС. ОТМЕЧАЛОСЬ ВОЗРАСТАНИЕ РОЛИ ПАРТИЙНЫХ, СОВЕТСКИХ, ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УСИЛЕНИИ КОММУНИСТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ, ФОРМИРОВАНИИ ЕЕ МИРОВОЗЗРЕНИЯ В ДУХЕ ПЕРЕСТРОИКИ.

СЕГОДНЯШНЯЯ ПОДБОРКА — РАЗМЫШЛЕНИЯ КОМСОРГОВ ФАКУЛЬТЕТОВ О ЗАДАЧАХ, СТОЯЩИХ ПЕРЕД СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖЬЮ, ИХ ПОНИМАНИЕ ИДЕЙ ПЕРЕСТРОИКИ ВЫШЕЙ ШКОЛЫ И РОЛИ КОМСОМОЛА В ЭТОМ РЕБОЛЮЦИОННОМ ПРОЦЕССЕ.

О физфаке и не только о нем

Нелегко писать о своем факультете — все равно, что рассказывать о себе. И все же я постараюсь быть объективным.

Дела у нас идут, как принято говорить, удовлетворительно, и если попробовать одним-двумя словами выразить обстановку, которая сложилась сейчас на физфаке, то я бы сказал так: спокойствие и однообразие. Это совсем не значит, что мы стоим на месте, что у нас мало проблем и мы всем довольны. Просто мы не любим суетиться, принимать скополитические решения, заниматься взаимными обвинениями и упреками, а уж если критиковать, то обдуманно, взвешенно и аргументированно.

К тому хорошему, что есть у нас на факультете, мы привыкли. Это и восхитительная физико-математическая школа, и, кажется, единственная в стране заочная астрономическая школа, и наш постоянно действующий театральный клуб «Гамильтониан», и по-настоящему вздохнувшая в этом году газета «Резонанс», и постоянное участие студентов в научной работе, и многое, многое другое.

Но ведь не это прежде всего бросается в глаза, а нерганизованность, ставшее обычным нежелание работать, угрожающая диспропорция между словом и делом. Расширение демократии превращается у нас — и разве только у нас? — в неумение требовать и исполнять. Мы забываем о таких простых и важных вещах, как порядок и дисциплина. Почти стопроцентная уверенность большинства комсомольцев: чтобы ни делалось, все равно ничего не изменится; за плохое выполнение поручений, многие из которых имеют — чего скрывать — сомнительный смысл, все равно не последует наказания. Это приводит к манированию разных собраний, и ко всеобщему голосованию «за» (лишь бы побыстрее), к апатии и безразличию. Мне, честно говоря, с тех пор, как я стал более или менее четко представлять се-

бе сложность стоящих перед комсомольским руководством задач, такая обстановка напоминает положение в нашей стране после гражданской войны: разруха, все приходится начинать сначала, но как — мало кто понимает, помоги ждать неоткуда, не хватает людей, а миллионы, десятки миллионов крестьян внимательно ждут, что предложит им новая власть. Извините меня за такое сравнение, но мы-то пока предложить ничего нового не можем, точнее сказать — не умеем.

Так что же делать: начинать фантазировать или тянуть старую лямку, постараться все изменить или обреченно смириться с тем, что есть? Скорее всего — ни то, и ни другое. Нужно изо всех сил поддерживать, укреплять, расширять то хорошее, что уже сделано, то прогрессивное, что сознательно или бессознательно поддерживают комсомольцы, нужно бороться за принципальность, учиться говорить резкие, но справедливые слова, требовать и выполнять. В комсомольской работе обязательно должны присутствовать элементы принуждения, и может быть, мне самому этого и не хотелось бы, но сегодня, к сожалению, мало только умело руководить и даже показывать личный пример — нужно заставлять. Сделать такой выбор — значит вдвое, втройе повысить спрос с самого себя. А это, согласитесь, тоже требует заметных усилий.

Так что же, я пришел к уже всем надоевшему выводу о том, что каждый должен начинать с себя? Думаю, что нет, начинать должны мы, комсорги среднего звена, потому что вся конкретная работа во многом зависит от нас — нам и отвечать. Но выходит так, что отвечаем мы не перед теми, кто нас избирает, а перед теми, кто нами руководит. Единства в комсомоле нет — есть, извините за каламбур, всеобщая разобщенность. Это плохо. Нет и разницы между комсомолом и молодежью — следствие пресловутого валового охвата, нет, наверное, и много-го другого. Но, к счастью, всегда были и есть и, я верю, будут люди, которые не умеют успокаиваться, которые хотят и будут работать.

Поймите правильно: я ни к чему не призываю и никому не жалуюсь — и то, и другое сейчас почти бесполезно. Я хочу объяснить то, что думаю. Мыслей много, но нужно сказать, нынешнее повальное увлечение рассуждениями, которые ни к чему не приводят, является тем, что мы склонны называть демагогией. А страшает, прежде всего дело.

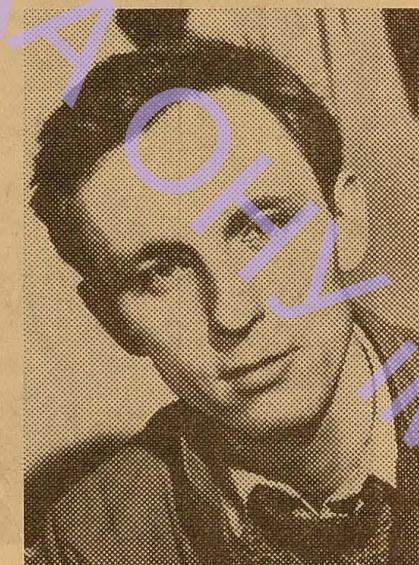
Что касается конкретных трудностей на факультете, то они, в первую очередь, заключаются в поддержании порядка в нашем комсомольском коллектике, как впрочем, и в других, есть свои успехи и проблемы. Мы готовимся

ка в первом общежитии, в комплектовании стройотрядов, плохой работе сектора информации, неважной подготовке к конкурсу художественной самодеятельности ОГУ, финансовых затруднениях при решении тех или иных вопросов. Проблемы очень разные, а вот пути их решения похожи как близнецы — объявлять, собирать, наказывать, просить. Часто получается, что-то нет, постепенно набирается опыт, многое становится понятным. Но в этой работе принимает участие лишь малая часть нашей организации, которую мы с гордостью и горечью зовем комсомольской.

Кто-то скажет, что мы сами во многом виноваты, кто-то — что я чересчур густил краски и писал не столько о своем факультете, сколько о каких-то общих вопросах комсомольской работы. Наверное, все будут по-своему правы, но ведь и сказать, что я неправ, тоже нельзя. Ясно одно — будет очень трудно, будут ошибки, неудачи, падения, но идти вперед придется всем и при этом, может быть, кто-то и отстанет по дороге.

Н. ХУДЫНЦЕВ,
секретарь комсомольского
бюро физфака,
студент II курса.

ГФ: Взгляд изнутри

Факультет интересный, с многолетней историей, со своими заслугами и недостатками. И того и другого у нас хватает: громадная работоспособность и активность одних соседствует с полной пассивностью и пренебрежением к общему делу других; большое количество отличников соседствует с неменьшим количеством должников, высокие спортивные достижения спортсменов факультета сопровождаются мизерной малой активностью остальных в общедоступных массовых видах спорта.

Эти проблемные несоответствия необходимо решать. Задача не из легких, но другого выхода из создавшегося положения я не вижу.

А. КАШПЕРУК,
секретарь комсомольского
бюро ГФ.

Химфак: о наших делах

Начиная говорить о комсомольской организации химфака, нужно отметить благодатное веяние времени: в студенческой среде наметилось оживление. Теперь самая главная наша задача, которую пытаются решить комсомольский актив факультета — поддерживать и развивать дальнейшую науческую инициативу.

В нашем комсомольском коллективе, как впрочем, и в других, есть свои успехи и проблемы. Мы готовимся

блемами, приглашаю на химический факультет.

О. БЕКЕДОВА,
секретарь комсомольской
организации химфака.

Юрфак: без проблем

Проведенное комитетом комсомола анкетирование студентов по вопросу самостоятельной работы дало возможность выявить существующие у нас серьезные недостатки в этом деле и наметить мероприятия по ее улучшению.

На юридическом факультете создана группа правовой помощи и пропаганды среди студентов ОГУ, целью которой является распространение правовых знаний и консультирование студентов по интересующим их вопросам в области права. Студенты — юристы активно сотрудничают с кинолекторием при Дворце пионеров, где идет просмотр художественных фильмов на правовую тематику с дальнейшим его обсуждением.

Умеют на юридическом факультете и отдыхать, и как при мер тому — проведение Дня здоровья при участии ГГФ.

Перечисление денег на строительство памятника воинам-интернационалистам, работы по воссозданию музея юридического факультета — это те мероприятия, которые волнуют студентов, за которые они берутся с энтузиазмом.

Отдельно хочу остановиться на студенческом самоуправлении. Введение студентов в состав ученического совета, распределение стипендий в группах, отчет комендантам и студсовета перед жильцами общежития № 4 — это первые ростки самоуправления. Налажена работа стипендиальной комиссии, но нужно совершенствовать форму работы комиссии, не стоять на месте.

В работе УВК четко проявляются элементы самоуправления. Говорить о полном самоуправлении еще слишком рано.

Недостатки в нашей работе вижу в слабой требовательности комсомольского актива к себе и к другим, в отсутствии конкретности в комсомольской работе, ориентации, в первую очередь, на социально значимые дела.

Всех, кто хочет поближе познакомиться с делами нашей первички, ее успехами и про-

от редакции:

«С гордостью и горечью...» Фраза из размышлений секретаря комсомольского бюро физического факультета Н. Худынцева, конечно, не случайно вынесена в заголовок подборки.

Мы говорим о необходимости кардинальной перестройки системы высшего образования, о подготовке качественно нового специалиста, способного решать практические задачи в современных условиях. Думается, комсорги факультетов могли бы сказать что-то более конкретное если не о путях совершенствования учебно-педагогического процесса — не все богаты идеями, — то хотя бы о том, что мешает такому совершенствованию. РаSTERянность и паника начинаются там, где кончается трезвый взгляд, на положение вещей. Чтобы что-то перестраивать, надо поначалу разобраться в конструкции существующего. В этом плане от материалов данной подборки выгодно отличается статья студента IV курса межмата В. Кисиля «Чего и как вчити студенту?» («ЗНК» от 11 марта с. г.), в которой со всей определенностью поднимаются проблемы подготовки в ОГУ специалистов — математиков. Она вызвала огромный читательский интерес... и никакой реакции со стороны преподавателей факультета.

Поистине с горечью читаешь о том, что в комсомольской работе обязательно должен присутствовать элемент принуждения. Сказано честно, и это отражает реальное положение дел. Разве многие годы комсомольская работа не сводилась именно к принуждению, к формуле: плохо работаешь, следовательно, плохо принуждаешь, «Сделать такой выбор, — с убеждением продолжает один из авторов подборки, — значит вдвое, втройе повысить спрос с самого себя, а это, согласитесь, тоже требует заметных усилий». Другой автор опять-таки говорит о «недостаточной требовательности». В итоге — возврат к системе, от которой не только комсомол — вся страна сегодня стремится отойти, к системе административного давления, наложенного.

В новое время эта система уже не сработает. Процесс формирования качественно нового студента — мыслящего и ответственного — не повернуть вспять. Нужны, очень нужны новые подходы и в педагогической, и в политико-воспитательной работе: заинтересовать, а не принуждать. Может быть, молодых людей, и уговоривать нужно, и разъяснять что-то. Ведь если поймут, действовать будут осознанно, с душой. Приказы, приказы, приказы...

И все-таки вселяет оптимизм признание уже цитированного нами автора: «К счастью, всегда были, есть и — я верю! — будут люди, которые не умеют успокаиваться, которые хотят

и будут работать». Со своей стороны мы не можем не отметить, что опубликованные в подборке материалы пока что отличают сумбурность, заштампованные, плохо скрываемая раSTERянность, неопределенность позиции и неумение увидеть главное.

Однако стремление комсоргов говорить о наболевшем правило и откровенно достойно не только всяческого уважения, но и дает полное основание верить, что наша молодежь сумеет справиться с детскими болезнями роста.

Помогать им в этом — умно и ненавязчиво — суть партийно-

у наших друзей

ПО СЛУЧАЮ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРАЗДНИКА

21 марта наши венгерские друзья отметили 69-ю годовщину провозглашения Венгерской Советской Республики. Несмотря на кратковременность существования республики (133 дня), это событие, как и буржуазная революция 1848 года, стало знаменательной вехой в национально-освободительной борьбе венгерского народа.

В этот день редакцию «ЗНК» посетили венгерские студентки — Эржебет Керекеш и Мария Варга. От имени своих товарищей, также проходящих стажировку в Одесском госуниверситете, Эржебет и Мария поблагодарили руководство

венгерские друзья, несмотря на относительно краткие сроки пребывания в Одессе, сумели многое увидеть, познакомиться с научной и культурной жизнью города, побывать в театрах и музеях.

Общее мнение: им нравят-

университета и преподавателей кафедры русского языка как иностранного за предоставленную возможность созерцанствовать языковые знания и лучше узнать жизнь советского народа.

В дружеской беседе были затронуты различные вопросы жизни и учебы венгерских студентов. Гости отмечали хорошее качество учебного процесса, стремление преподавателей сделать практические занятия интересными.

ся советские люди, по душе то, что происходит вокруг в процессе перестройки.

Откровенный разговор не мог обойтись без острых углов. Гости деликатно говорили о недостатках в организации быта в общежитии № 1, где они проживают. В частности, их поражает оборудование и порядок в душевой, обилие тараканов. Все правильно, все справедливо. Об одном мы, сотрудники редакции, пожалели, что этих слов не слышали

больше, чем некоторые занятия, к сожалению, не получились.

У венгерских друзей сложилось мнение, что их советские сверстники только зрячат и не имеют возможности для реализации сугубо личных интересов. Не обединяет ли их такой образ жизни?

Этот вопрос венгерских студентов мы адресуем студентам университета и международному сектору комитета комсомола.

Н. УСПЕНОВ.

к 120-летию со дня рождения А. М. Горького

Горький, Максим Горький, буревестник революции. Не одно поколение советских людей со школьных лет приобщалось к творчеству великого пролетарского писателя — основоположника литературы социалистического реализма. Поэтому и не может не тревожить то положение, что происходившая канонизация Горького повлекла за собой снижение интереса к наследию писателя со стороны молодежи. Не случайно во время работы Совета по критике при правлении Союза писателей СССР (1981 г.) была отмечена необходимость переакцентировать идеально-художественные ориентиры советской литературы, в результате чего пришлось тогда же напомнить общественно-историческую значимость Горького и Маяковского.

Но наследие Горького не потеряло своего значения в наши дни. В обстановке набирающей силу всенародной борьбы за безъядерный мир и выживание человечества разве не наполнился новым историческим содержанием спортивный вопрос-призыв Горького «С кем вы, мастера культуры?»

Незадолго до смерти К. М. Симонов говорил о том, что роман-эпопея Горького «Жизнь Клима Самгина» человечеством по-настоящему еще не прочитана. Это произведение — лебединая песня писателя, его духовное завещание. Отдав этому монументальному четырехтомному произведению последние годы жизни, насыщенные богатейшим жизненным опытом и зрелостью художественного мастерства, Горький создал образ Самгина, человека «средних интеллектуальных способностей». Сегодня это персонифицированный урок: там, где побеждает политика и демагогия, есть генетический знак самгиницы.

В обстановке современной борьбы за гласность и дальней-

шую демократизацию нашей жизни особое значение приобретают публицистические произведения Горького. Повышенный интерес вызывает сборник Горького «Несовременные мысли». Материалы сборника отразили и некоторые существенные ошибки Горького тех дней революции. Они в призывах к аполитичности, в сомнении, сможет ли революция духовно излечить и обогатить Россию.

Наш идеологические и политические оппоненты, систематически публикуют горьковские статьи, печатавшиеся тогда на

тии, для всякого разумного человека ясно, что только единство демократии позволит спасти революцию от полной гибели, поможет ей одолеть внутреннего врага и борьбу с внешним».

Уже к середине 1918 г. Горький писал: «Собираюсь работать с большевиками на автономных началах. Надоела мне бессильная академическая оппозиция «Новой жизни».

Деятельность М. Горького классически многомерна. Это характерно в равной степени и непосредственно для творческой работы, и для его де-

Горький и современность

страницах «Новой жизни» (Англия — 1970, США — 1971, Италия — 1980. Швеция — 1983) фальсифицировали горьковское наследие. Это тем более им удавалось, что с 1918 года эти статьи у нас не публиковались.

В обстановке гласности ситуация меняется. Обстоятельный анализ этой публицистики, ее слабых и сильных сторон — впереди. Но уже сейчас, очевидны ее привлекательные положения, раскрывающие провидческое понимание писателем тех крайностей и ошибок, от которых полностью мы не освободились и в наше время. В противоречивом развитии революции Горький узрел бесхозяйственность, жестокость, воровство на заводах, рост кулачества в деревнях, социальное перерождение вчерашних красноармейцев. Некоторые строчки звучат так, будто они написаны в наши дни: «Все условия действительности повсеместно диктуют необходимость объединения демо-кра-

тальности как организатора советской многонациональной литературы.

Задолго до возникновения самого термина «советская литература», Горький мечтал об объединении и развитии литератур разных республик Советской державы. Е. П. Пашкова сообщала, что беседуя с В. И. Лениным в 1920 г., писатель говорил о необходимости развития литератур различных народов молодой социалистической державы.

Посещая по возвращении домой Армению, Азербайджан, Грузию, Северную Осетию, Украину, он устанавливал личный контакт с писателями этих республик, уделяя особое внимание младописьменным литературам. В появившейся в результате этой поездки статье «Литературное творчество народов СССР», уже тогда признанной в качестве программного документа в творчестве М. Горького, обобщены первые достижения советской многонациональной литературы.

И песни на всех языках...

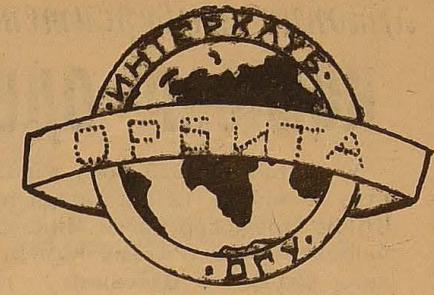
На филфаке начал работу интерклуб для иностранных студентов, обучающихся на нашем факультете. Среди них есть студенты из Вьетнама, Кубы, Польши, Афганистана.

Заместитель декана филологического факультета по делам иностранных студентов Т. Ф. Шумарина торжественно открыла первое заседание клуба. Она рассказала о предстоящих новых встречах и путешествиях, которые ожидают членов клуба.

А какая же встреча друзей без крепкого душистого чая и золотистых бубликов?! И началось чаепитие. Благодаря выдумке и фантазии польских студентов, наша аудитория была нарядно и уютно украшена.

В роли гостеприимных хозяев на этот раз выступили вьетнамские студенты. С большим вниманием слушали собравшиеся рассказы вьетнамских друзей о своей родине, о жизни и традициях своего народа. Великолепна была выставка изделий народных мастеров, о которой так живо и интересно рассказала Нам Фыонг.

Наш клуб пока не имеет ни названия, ни своей эмблемы. Это и послужило заданием для творческого конкурса. Компетентному жюри, в ко-

торое вошли представители всех землячеств, предстояло выявить победителя как на лучшее название, так и на эмблему клуба.

Пока жюри было занято работой, кураторы национальных групп поздравили студентов, отмечавших свои дни рождения в первые три месяца этого года, вручили им памятные сувениры. Мы надеемся, что такие поздравления станут доброй традицией нашего клуба.

Общим подарком для всех именинников и гостей клуба стала русская песня, прекрасно исполненная вьетнамскими студентами.

В тот день звучало много песен. Очень мелодично исполнили народные немецкие песни стажеры из ГДР, обучающиеся на филологическом факультете. А когда Марина Давыдова и Лариса Гаркуша (2 группа, II русский) запели лирические украинские песни, то их подхватили все присутствующие. А в заключение с песней о своей стране выступили хозяева следующего заседания клуба — кубинские студенты.

Интернациональный клуб на нашем факультете открыт. Добро пожаловать к нам в гости!

Валерия ПОПОВА,
аспирантка кафедры русского языка филфака.

по его собственному признанию «...питал влечения, род недуга». Могучими представителями культуры называл Максим Горький Тараса Шевченко, Ивана Франко, Лесю Украинку. Глубокую привязанность испытывали друг к другу два писателя — Горький и Коцюбинский.

Сегодня советская литература звучит на семидесяти восьми языках. По материалам Ферганской конференции (1984 г.) 98 процентов людей нерусской национальности читают русские книги, 95 процентов русских людей читают национальных писателей. Если на мартовском (1988 г.) Пленуме Союза писателей в докладе В. Карпова «Совершенствование национальных отношений, перестройка и задачи советской литературы» нашли свое отражение «универсальные черты» (М. С. Горбачев) советской литературы именно как многонациональной, то и в этом есть продолжение творческого гения Горького — организатора советской литературы.

Советская многонациональная литература в настоящее время переживает сложный и далеко не однозначный процесс своего развития. В этой обстановке особое значение приобретает необходимость разработки теоретических вопросов, прежде всего методов советской литературы. Социалистический реализм по-прежнему остается основной мишенью западного литературоведения. Нельзя не заметить, что у нас этот термин как-то выпал из употребления.

За годы перестройки и гласности в литературной жизни нашей страны произошло немало событий, мимо чего нельзя будет пройти в осмыслении актуальных теоретических проблем. В этой обстановке без опыта и творческого наследия М. Горького не обойтись.

Л. БЕРЛОВСКАЯ,
кандидат филологических наук.

літопис університету

КОМІСАР ОДЕСЬКИХ ВУЗІВ

У листопаді 1920 року місцеві газети повідомили сумну звістку: в ніч на 12 листопада помер член одеської організації КП(б)У професор Євген Миколайович Щепкін. У некрологі, опублікованому в п'ятому номері журналу «Народне християнство», який видавався Одесським губнархоспом, відзначалося: «Після Тимірязєва це другий європейський відомий вчений, який визнав комунізм».

Народився Є. М. Щепкін 13 травня 1860 року. Його дідом був відомий російський актор, друг Т. Г. Шевченка М. С. Щепкін. В 1883 році Є. М. Щепкін завершив курс навчання на історико-філологічному факультеті Московського університету і був залишений при кафедрі загальної історії для наукової та педагогічної роботи. З 1892 року він приват-доцент. У 1897—1898 учбовому році працює у Ніжинському Історико-філологічному інституті, а з 1898 року — професором Новоросійського університету.

Під час першої російської революції 1905—1907 рр. Є. М. Щепкін бере активну участь у суспільно-політичному житті, виступає проти політики царизму, ідеї самодержавства. Однак погляди Є. М. Щепкіна в цей час носять буржуазно-ліберальний відтінок. З утворенням партії кадетів він стає її членом. Його обирають депутатом першої Державної думи від Одеси. У липні 1906 р. разом з групою інших депутатів він подписує Виборську відозву, яка закликала громадян Росії до відмови від сплати податків та служби в царській армії на знак протесту проти розпуску Думи. Члени Думи, які підписали відозву, були заарештовані та віддані до суду. Є. М. Щепкіна також було заарештовано та звільнено з університету. Понад десять років Євген Миколайович був змушений працювати в різних приватних учбових закладах Одеси — Вищих жіночих курсах, Вищому міжнародному інституті та ін.

До Новоросійського університету Є. М. Щепкін повернувся тільки після перемоги Лютневої буржуазно-демократичної революції, згодом очолює тут кафедру загальної історії. З кадетами він пориває. Деякий час видає власну самостійну газету «Власть народу», дедалі все більше наближається до партії більшовиків. Виступаючи на мітингах перед робітниками та солдатами, він агітує за підтримку влади Рад, пропагує більшовицькі ідеї. У січні 1918 р. під час так званого «суду над Леніним», який організували одеські меншовики у міському театрі, Є. М. Щепкін палко виступив на захист вождя революції, близьку довів провокаційний характер «процесу» та нікчемність його організаторів.

В грудні 1918—квітні 1919 рр. під час англо-французької інтервенції Є. М. Щепкін допомагає Одеському підпільному обкуму КП(б)У. Після звільнення Одеси від інтервентів з квітня по серпень 1919 р. стає головою Ради комісарів вузів Одеси, очолює комісаріат народної освіти, його обирають до Одеської Ради робітничих депутатів, включають до складу виконкому.

Однак шлях до більшовизму у Є. М. Щепкіна був складним. Деякий час він належав до партії лівих есерів-боротьбістів. Тільки в 1919 році він остаточно пориває з ними і вступає до лав партії більшовиків. Є. М. Щепкін стає першим на Україні професором-комуністом.

Денікінська окупація застала Є. М. Щепкіна в Одесі. «Червоний професор» був негайно заарештований контррозвід-

кою і кинутий до в'язниці, де він перебував майже 6 місяців. Вийшов він звідти тільки 7 лютого 1920 року, коли Одеса була звільнена загонами Червоної Армії. Незважаючи на хворобу, яка загострилась через почевірняння у в'язниці та похилий вік (йому йшов 60-рік), Є. М. Щепкін одразу ж активно береться до роботи. Він був призначений завідувачем відділом вищих учбових закладів при губнархосвіті (губвузу). Під його безпосереднім керівництвом відбувається реорганізація вищої школи, влітку 1920 року було засновано перший в місті робітничий факультет. Наприкінці березня Є. М. Щепкіна обирають до складу Одеської міської Ради робітничих, червоноармійських та червонофлотських депутатів першого скликання. Поряд з адміністративною та громадською роботою він поновлює свою викладацьку діяльність, читає лекції на історичному факультеті університету.

Є. М. Щепкін залишив великий науковий доробок. Його книги, учебні посібники, курси лекцій та спецкурси охоплювали різні періоди вітчизняної та всесвітньої історії. Головна проблема, яку він розробляв — історія політичних взаємовідносин Росії і західноєвропейських країн у XVII—XVIII ст. Одна з перших його праць 1902 року була присвячена російсько-австрійському союзу під час Семирічної війни. В 1915 році вийшла його монографія «Варязька віра».

За радянської влади Є. М. Щепкін публікує ряд статей з питань практики соціалістичної будівництва. У 1920 році в журналі «Советское строительство» було надруковано декілька його статей з обґрунтуванням шляхів будівництва радянської вищої школи. Вже після смерті у періодичному виданні «Економическое строительство» вийшла стаття про націоналізацію промисловості і налагодження її управління. Автор відзначив поступовість і послідовність у здійсненні націоналізації, розкрив значення декретів від 2 грудня 1917 р. та 28 червня 1918 р. про створення ВРНГ та націоналізацію всієї великої промисловості в країні, аналізує структуру управління націоналізованими підприємствами в центрі та на місцях. Є. М. Щепкін підкреслив, що найважливішою та складнішою проблемою є розподіл продукції між споживачами.

31 по 7 листопада 1920 року в Одесі проходили вибори нового складу міської Ради. Є. М. Щепкін знову був обраний до Ради. Однак прията участь в її роботі йому вже не довелося. 14 листопада на першому засіданні міської Ради другого скликання депутати вшанували пам'ять покійного, «постійного члена міськради», як підкреслив голова губревкому І. Є. Клименко. На цьому ж засіданні було вирішено переименувати вулицю Єлізаветинську на вулицю Щепкіна. Ім'я професора-комуніста міцно злилося з цією невеликою, в минулому тихою університетською вулицею і нагадує нам сьогодні про одного з активних борців за світле майбуття народу.

О. ГОНТАР,
доцент історичного факультету.

Генпром

ОГУ

Залишилось менше місяця до традиційного старту «Одеської сотки». Ось уже тринадцятий раз місто-герой Одеса у день свого визволення прийме численних прихильників любителів бігу і ходьби з різних міст Радянського Союзу. З кожним роком на старт 100-кілометрового пробігу виходять все більше учасників, щоб показати, на що вони здатні. Адже не кожен наважиться подолати всю дистанцію, тому вона підкорюється найсміливішим, найвідважнішим, цілеспрямованім людям, які не бояться трудоношів. Її девіз — подолати себе, пройти дистанцію менш ніж за 24 години. Рекорд цієї траси — 6 годин 14 хвилин. Рекордсменом є 40-річний викладач фізкультури середньої школи з м. Тернопіль, майстер спорту СРСР Віталій Коваль. Його рекорд, який він встановив три роки тому, настільки визначний, що одночасно є і неофіційним рекордом світу. Майже щороку Віталій приїжджає на старт пробігу і постійно його виграє. Але це все про тих, хто прагне показати

ПОДОЛАТИ СЕБЕ

високий результат, ми ж спробуємо подолати себе психологічно і закінчити дистанцію незалежно від результату, але в межах доби, як цього вимагає правило масового пробігу. Саме слово «100 кілометрів» багатьох може злякати, навіть тих, хто тренується систематично. Тут велику допомогу можуть надати ті, хто хоча б один раз брав участь у пробігу і відчув на собі всі його «за і проти».

Часу до старту залишилося небагато, тому вже зараз треба майже щодня тренувати себе до 100-кілометрового бігу. Днів за 10 до старту ви повинні пройти поглиблений медичний огляд у нашого лікаря А. С. Крижевської і отримати довідку про те, що вам можна стартувати на цій нелегкій дистанції.

Після старту залишилося тренування проходити уздовж моря по трасі «Здорова». Збір любителів бігу по вітвірках, четвергах і п'ятницях о 16.00 на стадіоні ОДУ (Шампанський провулок). Тут ви зможете отримати довідкову інформацію з методик підготовки не тільки спортивного, але й любительського бігу. Чекаємо на вас, друзі.

Любителі бігу ОДУ вже почали безпосередню підготовку до сотки. Поки що у нас невеликий колектив, але всі хотіли б спробувати свої сили.

Наши тренування проходять уздовж моря по трасі «Здорова». Збір любителів бігу по вітвірках, четвергах і п'ятницях о 16.00 на стадіоні ОДУ (Шампанський провулок). Тут ви зможете отримати довідкову інформацію з методик підготовки не тільки спортивного, але й любительського бігу. Чекаємо на вас, друзі.

В. ШИРОКИХ,
старший викладач кафедри
фізичного виховання, майстер спорту СРСР.

Депортаж

ВСХОДЫ

«Платановий бунт» назревал давно. В этой связи хочется остановиться на одной из его предысторий. Год назад члены дружин охраны природы биологического факультета ОГУ уже пытались «бунтовать»: речь шла о спасении приморской полосы территории ботсада, которую намечалось оторгнуть в ходе реализации проекта по созданию так называемого Нагорного бульвара. В этой зоне располагаются участки экзотических и лекарственных растений.

Чего бы стоили все наши декларации в защиту историко-архитектурных и природных ландшафтов родного города, если бы мы и на сей раз проиграли, не спасли бы бульварные платаны, овеянные пушкинскими легендами?

...Накануне драматических событий, разыгравшихся на Приморском бульваре, в актовом зале Одесского университета состоялась встреча студентов и преподавателей с первым секретарем Одесского обкома партии А. П. Ночовкиным. В ходе встречи подавляющее большинство вопросов касалось благоустройства нашего города, сохранения его зеленого убранства.

— Вы можете дать гаран-

тию, что деревья на Приморском бульваре рубить не будут? — прямо спросил секретаря обкома партии командир дружин охраны природы ОГУ, студент биофака Андрей Зубцов. Все выжидательно замерли.

— Я даю такую гарантию, — ответил А. Г. Ночовкин, и зал взорвался аплодисментами.

Уже на следующий день выяснилось, что опасения университетской общественности за судьбу Приморского бульвара были небезосновательны. Беспартийный фотообъектив зафиксировал полную готовность городских служб к расправе с «зеленым другом». Но люди, влюбленные в свой город, его неповторимое очарование, пришли на помощь. И, что очень важно, преобладала молодежь — школьники, учащиеся, студенты. Трогательно, что даже малыши — учащиеся младших классов — пришли на бульвар с самодельными плакатами, призывающими не рубить невинные деревья. Транспаранты, плакаты, листовки взрослых были построены: «Восстановление бульвара — за счет Мироненко!» и т. п.

О событиях на Приморском бульваре всесоюзным читателям поведала «Комсомольская правда».

Хорошо, что все, как будто

бы, окончилось благополучно. Но если бы так решительно не вмешалась общественность города, то мы затрудняемся сказать, насколько действенным оказалось бы обещание первого секретаря обкома партии не допустить гибели платанов.

И еще один вывод напрашивается сам собой. Неправду говорят те, кто считает, что перестройки якобы не чувствуются. Она уже посеяла добрые семена в душах молодых. И эти семена прорастут дружинами взрослых были построены: «Восстановление бульвара — за счет Мироненко!» и т. п.

О. ГУБАРЬ,

Н. ЩЕРБАНЬ.

Фото В. ПАЩУКА.

ПИШІТЬ НАМ:

27000, Одеса-Центр, вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкомов и комитета комсомола Одесского государственного университета им. Мечникова. (На украинском языке).

Друк. тип. «Чорноморська комуна» Одесського обкуму КП України, пл. 50-річчя СРСР, 1. Тираж 1000 прим. Обсяг 0,5 арнуша формату газети «Правда». Зам. № 3258.

ЗАХОДТЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії,
24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.